

Mark- och miljööverdomstolen

Klimat- och näringslivsdepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Permanent insamling av statistik om miljöprovning

Dnr M2022/02173

Mark- och miljööverdomstolen ser positivt på förslagets syfte och möjligheterna att följa upp handläggningen och prövningen av tillstånd till miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet, inklusive att kunna mäta den totala handläggningstiden och se skillnader mellan olika typer av verksamheter.

Mark- och miljööverdomstolen lämnar följande synpunkter på förslaget i promemorian.

Generella synpunkter

Mark- och miljööverdomstolen uppfattar det som att behovet av författningsreglering är

1. att Naturvårdsverket ska ges ansvaret för sammanställande och analys av statistik om tillståndsprövningen,
2. att länsstyrelserna och Domstolsverket ska lämna uppgifter till Naturvårdsverket, samt
3. att mark- och miljödomstolarna ska lämna uppgifter till länsstyrelserna om att ett avgörande överklagats.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att förslaget är mer omfattande än vad som är nödvändigt för att tillgodose dessa behov.

Av promemorians konsekvensanalys, avsnitt 5.1, framgår att förändringar för att kunna registrera de uppgifter som efterfrågas av Naturvårdsverket till stor del redan är genomförda till följd av tidigare regeringsuppdrag. Förslaget innehåller dock inte någon begränsning avseende vilka uppgifter Naturvårdsverket får föreskriva om. Om avsikten varit att Naturvårdsverket ska ges möjlighet att föreskriva att andra uppgifter än de som idag registreras och kvalitetssäkras bör konsekvenserna av detta analyseras närmare. Med anledning av detta bör det även övervägas om omfattningen av statistiken i stället bör regleras direkt i förordningen. Ett bemyndigande till Naturvårdsverket att meddela föreskrifter skulle i så fall inte behövas.

Avgränsningen av vilka tillståndsprövningar som omfattas

Den uppdragsstyrda insamlingen av statistik har varit begränsad till prövningen

- av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet inom miljöprövningsdelegationerna och mark- och miljödomstolarna, samt
- av tillståndspliktig vattenverksamhet inom mark- och miljödomstolarna.¹

Förslaget hänvisar i 16 och 17 §§ respektive 48 och 49 §§ till tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken och tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Detta omfattar även andra typer av tillstånd än vad som omfattats av de tidigare uppdragen, t.ex. kommunala tillstånd för avloppsanordningar enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (se hänvisning i 1 kap. 4 a § miljöprövningsförordningen). När det gäller vattenverksamhet omfattas även tillstånd till markavvattning enligt 11 kap. 9 b § miljöbalken som prövas av länsstyrelsen som första instans.

Eftersom det inte framstår som att detta varit avsikten föreslår vi att ”enligt 9 kap. miljöbalken” ersätts med ”enligt 9 kap. miljöbalken där mark- och miljödomstol eller miljöprövningsdelegation är första instans”. För vattenverksamheternas del kan ”enligt 11 kap. miljöbalken” ersättas med ”enligt 11 kap. miljöbalken där mark- och miljödomstol är första instans”.

Författningsstöd för överföring av uppgifter

Utöver vad som framförts ovan under *Avgränsningen av vilka tillståndsprövningar som omfattas* har Mark- och miljööverdomstolen följande kommentarer avseende förslagen i 17 § respektive 49 §.

I fråga om 17 § förslaget till förordning om ändring av miljöprövningsförordningen (2013:251) föreslår Mark- och miljööverdomstolen sammanfattningsvis

- att första stycket ändras,
- att andra stycket första punkten utgår, samt
- att andra stycket andra punkten och tredje stycket omformuleras och regleras i stället i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

I förslaget till 49 § förordning om ändring av förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter föreslår Mark- och miljööverdomstolen sammanfattningsvis

- att första stycket ändras, samt
- att andra och tredje styckena utgår.

Första stycket 17 § respektive 49 §

I de tidigare uppdragen samt i det författningsförslag Naturvårdsverket lämnade i redovisningen av uppdraget från regeringsbeslut M2018/02949/Me (bilaga 4 till promemorian) har ansvaret att lämna uppgifter till Naturvårdsverket ålegat Domstolsverket. I promemorian föreslås i stället att statliga förvaltningsmyndigheter *och domstolar* som

¹ Se regeringens beslut 2022-01-27, M2022/00161, samt regeringens beslut 2018-12-20, M2018/02949.

registrerar eller samlar in uppgifter ska lämna sådana uppgifter som behövs för att Naturvårdsverket ska kunna fullgöra sitt ansvar enligt 16 §.

I promemorian omnämns inte detta särskilt. Genom bestämmelsens lydelse kommer ansvaret att omfatta också Högsta domstolen vilket inte uppfattas ha varit avsikten. Det är lämpligare att ansvaret för att lämna uppgifterna ska ligga på Domstolsverket. Förslagsvis kan ”och domstolar” strykas i första stycket.

Andra stycket 17 § respektive 49 §

Av problembeskrivningen i promemorians avsnitt 2.3 framgår att det har saknats författningsstöd för överlämnandet av viss information från domstolarna till länsstyrelserna som dessa behöver för att fullgöra sin del av statistikinsamlingen. Det som specifikt har saknats är uppgift om att ett avgörande av en mark- och miljödomstol har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen.

Mark- och miljööverdomstolen utgår från att avsikten endast är att reglera expediering från mark- och miljödomstolarna till länsstyrelserna. Som bestämmelsen nu är utformad omfattar den även en skyldighet för Mark- och miljööverdomstolen och Högsta domstolen att till mark- och miljödomstolarna uppge handläggningstid och upplysa om ett avgörande har överklagats. Mark- och miljööverdomstolen uppfattar det som överflödigt och att skyldigheten endast ska omfatta mål om tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken där miljöprövningsdelegation är första instans.

Avseende vattenverksamheterna har Mark- och miljööverdomstolen som anförts ovan uppfattat det som att statistiken endast ska omfatta tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken där mark- och miljödomstol är första instans och inte prövningar som inletts i statlig förvaltningsmyndighet. I så fall saknas behov av regleringen i 49 § andra och tredje styckena.

I fråga om domstolarnas handläggningstid bör länsstyrelsens behov av uppgifter redan idag vara tillgodosett dels genom den expediering av avgörandet i målet som sker enligt 11 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, dels genom den upplysning om laga kraft som lämnas enligt 36 § förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol. För Mark- och miljööverdomstolens del sammanfaller tidpunkten för laga kraft med tidpunkten för det slutliga avgörandet i mål som har inletts i miljöprövningsdelegation. Den befintliga regleringen borde därför vara tillräcklig i fråga om uppgifter om handläggningstid och laga kraft.

En skyldighet för mark- och miljödomstolarna att upplysa länsstyrelserna om att domstolens avgörande har överklagats bör som föreslås i promemorian regleras i förordning. Det kan övervägas om regleringen i stället skulle införas i anslutning till de befintliga expedieringsbestämmelserna i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd för att hålla dessa samlade.

Tredje stycket 17 § respektive 49 §

Mark- och miljööverdomstolen uppfattar att tredje stycket är avsett att endast reglera lämnandet av uppgifterna i andra stycket. Som förslaget är utformat kan det uppfattas som att det även gäller uppgifterna i första stycket. Om Mark- och miljööverdomstolens förslag att i stället reglera andra

stycket andra punkten och tredje stycket i annan förordning genomförs är inte detta ett problem. Som anförts ovan kan tredje stycket utgå för vattenverksamheternas del.

Föreskriftsrätt för Naturvårdsverket

Som framgår under *Generella synpunkter* ovan anser Mark- och miljööverdomstolen att bemyndigandena i 18 § respektive 50 § kan ifrågasättas. Om bemyndiganden införs har domstolen följande synpunkter.

Mark- och miljööverdomstolen förutsätter att de uppgifter som Naturvårdsverket i så fall kommer att begära in huvudsakligen är sådana som omfattats av redovisningen för 2021. Eventuella tillägg i förhållande till dessa förutsätts vara enkla att samla in och registrera och att det därmed inte är fråga om större tidsåtgång för domstolarna än vad som anges i promemorian.

Domstolarna och Domstolsverket bör ges en möjlighet att i ett tidigt skede påverka omfattningen av statistiken för att registreringen och sammanställandet ska vara möjlig utan omfattande ändringar av ärendehanteringssystem eller behov av manuell räkning. Därför bör Naturvårdsverket ges en skyldighet att tidigt samråda med berörda myndigheter.

Övrigt

I förslaget till förordning om ändring av förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter bör rubriken förslagsvis ha lydelsen "Statistik om prövning av vattenverksamhet".

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmännen Claes Göran Sundberg och Ylva Osvald samt hovrättsrådet Anna Tiberg.

Föredragande har varit David Sandberg.

Claes-Göran Sundberg

David Sandberg